

ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ ЛОГОПЕДИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Брушневська Ірина Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0002-3381-6490

У статті розглянуто проблему формування базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти в умовах сучасної вищої освіти України. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення якісної професійної підготовки здобувачів вищої освіти, здатних здійснювати ефективну корекційно-розвиткову роботу з особами із мовленнєвими порушеннями різних вікових груп, зростанням вимог до рівня їхньої практичної та методичної підготовки. Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей формування базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти у процесі професійної підготовки в закладах вищої освіти. У дослідженні використано комплекс теоретичних та емпіричних методів, зокрема аналіз і узагальнення наукових джерел, педагогічне спостереження, анкетування здобувачів вищої освіти. У статті уточнено сутність поняття «базові логопедичні компетентності» та визначено їхню структуру, що охоплює когнітивний, операційний, мотиваційно-ціннісний і рефлексивний компоненти. Охарактеризовано педагогічні умови формування зазначених компетентностей, серед яких інтеграція теоретичної та практико-орієнтованої підготовки здобувачів вищої освіти, використання активних та інтерактивних методів навчання, формування професійної мотивації та ціннісного ставлення до професійної діяльності, забезпечення рефлексивної спрямованості навчального процесу, методичне забезпечення та структурована подача змісту навчального матеріалу. Результати емпіричного дослідження підтвердили, що цілеспрямоване формування базових логопедичних компетентностей сприяє підвищенню рівня професійної готовності здобувачів вищої освіти, розвитку аналітичного мислення, усвідомленню значущості корекційно-розвиткової діяльності та формуванню позитивної професійної мотивації.

Ключові слова: логопедія, спеціальна освіта, базові логопедичні компетентності, професійна підготовка, майбутні фахівці, вища освіта.

Brushnevska Iryna. Formation of basic speech therapy competencies of future special education specialists

The article examines the problem of formation of basic speech therapy competences of future specialists in special education in the conditions of modern higher education of Ukraine. The relevance of the study is determined by the need to ensure high-quality professional training of higher education applicants capable of effective corrective and developmental work with persons with speech disorders of different age groups, increasing requirements for the level of their practical and methodical training. The purpose of the article is the theoretical substantiation and analysis of the peculiarities of the formation of basic speech therapy competencies of future specialists of special education in the process of professional training in institutions of higher education. The study used a complex of theoretical and empirical methods, in particular, analysis and generalization of scientific sources, pedagogical observation, questionnaires of students of higher education. The article clarifies the essence of the concept of «basic speech therapy competencies» and defines their structure, which covers cognitive, operational, motivational-value and reflective components. The pedagogical conditions for the formation of these competencies are characterized, including the integration of theoretical and practice-oriented training of higher education applicants, the use of active and interactive learning methods, the formation of professional motivation and value attitude to professional activity, ensuring the reflective orientation of the educational process, methodical support and structured presentation of the content of the educational material. The results of the empirical study confirmed that the purposeful formation of basic speech therapy competencies contributes to increasing the level of professional readiness of higher education applicants, the development of analytical thinking, awareness of the importance of corrective and developmental activities, and the formation of positive professional motivation.

Key words: speech therapy, special education, basic speech therapy competences, professional training, future specialists, higher education.

Вступ. Сучасна система підготовки фахівців спеціальної освіти України функціонує в умовах впровадження компетентнісного підходу, що зумовлює переосмислення змісту та результатів професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів. Відповідно до положень Міністерства освіти і науки України та вимог стандартів вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта [1; 2], результатом навчання має бути сформованість комплексу загальних і фахових (спеціальних) компетентностей, необхідних для здійснення корекційно-розвиткової, діагностичної, консультативної та просвітницької діяльності.

На думку фахівців у галузі організації професійної підготовки вчителів-логопедів, актуальною проблемою сучасної вищої освіти є необхідність переосмислення підходу до освітньої діяльності здобувачів вищої освіти, відмова від морально застарілої дидактичної моделі й переходу на позиції гуманістичної освітньої парадигми зі студентоцентризованим підходом. Це зумовлює необхідність створення педагогічних умов для отримання освіти, на основі кращих досягнень національної освіти та європейських традицій, формування в студентів особистісних якостей, загальнокультурних і професійних компетентностей [3, с 89].

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, яка визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1].

У закордонній професійній спільноті (наприклад, Американська асоціація мовлення, мови й слуху – ASHA) існують компетентнісні рамки (competency frameworks) для аудіології й логопедії, які чітко описують, які знання, навички й здібності має мати фахівець на різних рівнях [4].

У межах підготовки фахівців в галузі освіти компетентності найчастіше поділяють на загальні та спеціальні (фахові, предметні). Оскільки ми розглядаємо проблему формування професійних спеціальних компетентностей, які є важливими для успішної діяльності фахівців за спеціалізацією 016.01 Логопедія, тож зосередимо нашу увагу на формуванні саме базових логопедичних компетентностей.

Логопедична компетентність – це інтеграція знань, умінь, навичок, особистісних якостей та ставлень, необхідних для успішної професійної діяльності вчителя-логопеда. Ця діяльність передбачає організацію діагностичного, корекційного, педагогічного, реабілітаційного, консультативно-просвітницького процесу (супроводу) з особами із мовленнєвими порушеннями різних вікових груп.

Водночас аналіз наукових джерел (О. Мартинчук, Т. Мельніченко, Ю. Пінчук, Ю. Рібцун, Л. Стахова, Л. Федорович та ін.) засвідчує відсутність єдиного підходу до визначення структури саме базових логопедичних компетентностей як фундаменту професійної діяльності фахівця [5; 6; 7]. Зокрема, О. Мартинчук при визначенні поняття «професійна компетентність» виділені наступні критерії:

- знання, уміння та навички, що визначають особистісну та професійну підготовленість фахівця до відповідної сфери діяльності;
- професійна позиція фахівця (система настанов та ціннісних орієнтацій, ставлень і оцінок внутрішнього та навколишнього досвіду, особистісні досягнення фахівця в професійній діяльності);
- індивідуально-психологічні особливості (стійке поєднання різних структурно-функціональних компонентів психіки, які зумовлюють індивідуальність та особливість фахівця);
- акмеологічні інваріанти фахівця (внутрішні чинники, які зумовлюють потребу фахівця в саморозвитку та самовдосконаленні) [8, с. 131].

Окрім цього, сучасні умови інклюзивної освіти, міждисциплінарної взаємодії та цифровізації корекційного процесу актуалізують необхідність перегляду змістового наповнення логопедичних компетентностей та визначення їх структурних компонентів. Саме тому актуальною на сучасному етапі є суперечність між суспільним запитом на висококваліфікованого фахівця, здатного ефективно здійснювати логопедичний супровід осіб з різними порушеннями мовлення, та недостатньою теоретичною конкретизацією поняття «базові

логопедичні компетентності» і умов їх формування у процесі професійної підготовки [9]. Зазначене зумовлює актуальність дослідження проблеми визначення змісту, структури та педагогічних умов формування базових логопедичних компетентностей майбутніх вчителів-логопедів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей формування базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти у процесі професійної підготовки в закладах вищої освіти.

Матеріали та методи. Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів. Серед теоретичних методів застосовано аналіз, синтез і узагальнення наукових джерел з проблем професійної підготовки фахівців спеціальної освіти, формування логопедичних компетентностей, а також сучасних підходів до організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Це дало змогу уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження та визначити структуру базових логопедичних базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти.

До емпіричних методів дослідження віднесено педагогічне спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, анкетування. Педагогічне спостереження здійснювалося у процесі аудиторної та позааудиторної роботи студентів з метою виявлення рівня сформованості базових логопедичних умінь, особливостей професійного мислення та готовності до аналізу типових практичних логопедичних ситуацій.

Анкетування проводилося з метою з'ясування ставлення здобувачів вищої освіти до процесу формування базових логопедичних компетентностей, рівня усвідомлення значущості логопедичних знань для майбутньої професійної діяльності, а також самооцінки готовності до виконання елементарних корекційно-розвиткових завдань. В опитуванні взяли участь 25 здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються на другому курсі за освітньо-професійною програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія» спеціальності 016 Спеціальна освіта у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Анкетування мало анонімний характер і здійснювалося на засадах добровільності та конфіденційності.

Для обробки отриманих результатів застосовувалися методи якісного та кількісного аналізу, що дало змогу узагальнити результати дослідження та виявити тенденції у формуванні базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти.

Результати дослідження. Формування базових логопедичних компетентностей є важливим складником професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти та позитивно впливає на рівень їхньої готовності до подальшої фахової діяльності. Аналіз результатів педагогічного спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня показав, що системне опрацювання базових логопедичних понять під час вивчення освітніх

компонентів «Основи логопедії» та «Логопедія з практикумом», ознайомлення з типовими мовленнєвими труднощами, використання симуляційних та імітаційних технологій у професійній підготовці фахівців сприяють розвитку аналітичного мислення та усвідомленню логіки корекційно-розвиткової діяльності.

Базові логопедичні компетентності є складним інтегративним утворенням, яке поєднує когнітивний, операційний, мотиваційно-ціннісний і рефлексивний компоненти, та забезпечує готовність здобувачів вищої освіти до подальшої фахової діяльності (табл. 1).

З метою з'ясування ставлення здобувачів вищої освіти до проблеми формування базових логопедичних компетентностей та визначення рівня усвідомлення їх значущості було проведено анкетування 25 здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 016 Спеціальна освіта.

За результатами анкетування встановлено, що більшість здобувачів вищої освіти усвідомлюють значущість базових логопедичних теоретичних знань та практичних навичок для майбутньої професійної діяльності. На запитання «Чи вважаєте Ви формування базових логопедичних компетентностей необхідним етапом професійної підготовки?» 84% опитуваних (21 студентка) – відповіли «так, безумовно», 12% (3 студентки) – «швидше так», 4% (1 студентка) – «важко відповісти». Здобувачі вищої освіти відзначили, що формування базових логопедичних компетентностей допомагає їм краще орієнтуватися в класифікації мовленнєвих порушень, розуміти завдання комплексної оцінки розвитку осіб з мовленнєвими труднощами, корекційно-розвиткової діяльності, а також формує початкову готовність до взаємодії із зазначеною категорією осіб.

На запитання «Як Ви оцінюєте свій рівень базових логопедичних знань?» 16% опитуваних зазначили високий рівень, 60% – достатній, 20% – середній, 4% – початковий. Більшість здобувачів освіти оцінюють свій рівень як достатній, що свідчить про позитивну динаміку навчального процесу. Водночас наявність середнього та початкового рівнів вказує на необхідність подальшого вдосконалення методичного забезпечення.

При визначенні найбільш ефективних форм навчання особливу увагу респонденти звернули на значення використання симуляційних та імітаційних технологій у професійній підготовці фахівців, зокрема аналізу типових логопедичних ситуацій (76%), вико-

нання навчально-професійних завдань (72%) та рефлексивного обговорення фрагментів логопедичної практики (68%), роботу з діагностичними матеріалами (64%). Це сприяло усвідомленню взаємозв'язку між теоретичними знаннями та практичною діяльністю, а також розвитку рефлексивних умінь та професійної відповідальності. Домінування практико-орієнтованих форм навчання підтверджує потребу в активних методах формування компетентностей.

На запитання «Чи вплинуло вивчення освітнього компонента «Основи логопедії» на Ваше професійне самовизначення?» отримали такі відповіді: 72% – «так, підвищило інтерес до професії», 20% – «так, частково», 8% – «суттєвого впливу не відчула». Отримані результати свідчать про позитивний вплив освітнього компонента на формування професійної ідентичності здобувачів вищої освіти.

Узагальнення отриманих результатів дозволяє стверджувати, що цілеспрямоване формування базових логопедичних компетентностей забезпечує поступовий перехід здобувачів вищої освіти від засвоєння теоретичних положень до усвідомленого застосування знань у моделюванні елементарних логопедичних дій. Все це є необхідною передумовою подальшої фахової підготовки фахівців спеціальної освіти.

Формування базових логопедичних компетентностей майбутніх вчителів-логопедів є цілеспрямованим і системним процесом, ефективність якого значною мірою залежить від створення відповідних педагогічних умов. У контексті дослідження педагогічні умови розглядаються як сукупність організаційно-методичних, змістових і психолого-педагогічних чинників, що забезпечують результативність професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

На основі аналізу наукових джерел і власного педагогічного досвіду виокремлено такі ключові педагогічні умови:

1. *Інтеграція теоретичної та практико-орієнтованої підготовки здобувачів вищої освіти.* Ефективне формування базових логопедичних компетентностей можливе за умови органічного поєднання теоретичних знань із практичним моделюванням професійних ситуацій. Теоретичний матеріал має супроводжуватися аналізом практичних кейсів, виконанням ситуаційних завдань, обговоренням фрагментів професійної діяльності. Така інтеграція сприяє розвитку аналітичного мислення, формуванню здатності застосовувати знання

Таблиця 1

Структура базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти

Компонент компетентності	Змістова характеристика	Освітній результат
Когнітивний	Знання основ логопедії, класифікацій мовленнєвих порушень, завдань логопедичної роботи	Усвідомлення теоретичних основ логопедії
Операційний	Початкові вміння аналізувати мовленнєві труднощі, визначати мету і складові корекційного маршруту	Готовність до виконання елементарних логопедичних дій, завдань корекційно-розвиткової роботи
Мотиваційно-ціннісний	Усвідомлення значущості логопедичної діяльності, позитивне ставлення до обраної професії	Сформованість професійної мотивації
Рефлексивний	Здатність до самооцінки власних знань та умінь, аналіз професійних ситуацій	Розвиток професійного мислення

в умовах наближених до професійних, усвідомленню алгоритму корекційно-розвиткової роботи.

2. *Використання активних та інтерактивних методів навчання.* Формування компетентностей потребує переходу від репродуктивного засвоєння знань до діяльнісного навчання. Тому у процесі навчання доцільним є застосування аналізу педагогічних ситуацій, моделювання логопедичних занять з різною категорією осіб із мовленнєвими порушеннями, групових обговорень, рольових вправ, елементів симуляційних технологій. Такі методи забезпечують залучення студентів до професійної діяльності на рівні навчального моделювання, що сприяє розвитку професійної рефлексії та відповідальності.

3. *Формування професійної мотивації та ціннісного ставлення до професійної діяльності.* Важливою педагогічною умовою є створення освітнього середовища, у якому майбутній фахівець усвідомлює соціальну значущість професії. Це передбачає, зокрема, проведення гостьових лекцій, зустрічей із кращими фахівцями-практиками міста, котрі ознайомлюють з реальним кейсами із власної логопедичної практики, відбувається обговорення етичних аспектів роботи, формування позитивної професійної ідентичності. Мотиваційно-ціннісний компонент виступає внутрішнім регулятором професійного становлення здобувачів вищої освіти.

4. *Забезпечення рефлексивної спрямованості навчального процесу.* Формування базових логопедичних компетентностей неможливе без розвитку здатності здобувачів вищої освіти до самоаналізу та самооцінювання. Організація рефлексивної діяльності передбачає обговорення виконаних завдань, аналіз типових помилок, ведення навчальних рефлексивних звітів, самооцінювання рівня сформованості знань і вмінь. Саме рефлексія сприяє усвідомленню професійному зростанню майбутніх фахівців.

5. *Методичне забезпечення та структурована подача змісту навчального матеріалу.* Важливою умовою є чітка логіка подання навчального матеріалу – від загальнотеоретичних засад до конкретних прикладних аспектів логопедичної корекційно-розвиткової діяльності. Систематизований зміст освітніх компонентів

дозволяє здобувачам вищої освіти сформувати цілісне уявлення про структуру фахової допомоги особам із мовленнєвими порушеннями різних вікових груп.

Таким чином, педагогічні умови формування базових логопедичних компетентностей є взаємопов'язаними та взаємозумовленими. Їхня комплексна реалізація забезпечує поступовий перехід здобувачів вищої освіти від засвоєння теоретичних знань до усвідомленого застосування їх у навчально-професійній діяльності, створює підґрунтя для подальшого професійного становлення майбутніх фахівців спеціальної освіти.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано актуальність формування базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти як необхідної умови їхньої професійної підготовки у закладі вищої освіти. Встановлено, що базові логопедичні компетентності є складним інтегративним утворенням, яке поєднує когнітивний, операційний, мотиваційно-ціннісний і рефлексивний компоненти, та забезпечує готовність здобувачів вищої освіти до подальшої фахової діяльності. Доведено, що ефективність формування зазначених компетентностей значною мірою залежить від інтеграції теоретичної підготовки з практико-орієнтованими формами навчання, використання інтерактивних методів, використання симуляційних та імітаційних технологій, рефлексії навчальної діяльності здобувачів вищої освіти. Результати емпіричного дослідження підтвердили, що цілеспрямоване формування базових логопедичних компетентностей сприяє підвищенню рівня професійної готовності здобувачів вищої освіти, розвитку аналітичного мислення, усвідомленню значущості корекційно-розвиткової діяльності та формуванню позитивної професійної мотивації. Отримані дані засвідчують доцільність системного впровадження відповідних педагогічних умов у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у вивченні можливостей поглибленого формування логопедичних компетентностей на наступних етапах професійної підготовки, розробленні та апробації спеціалізованих методик і навчально-методичних матеріалів.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 № 600. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>
2. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – ступеня бакалавра – з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/016-Spets.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
3. Кузенко О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів-логопедів в процесі професійної підготовки. *Освітній простір України*. 2018. №14. С. 88-96. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.14.88-96>.
4. ASHA's Competency Frameworks. Audiology and Speech-Language Pathology. About the Competency Frameworks. <https://www.asha.org/practice/competency-frameworks/>
5. Мартинчук О. Зміст і структура професійних компетентностей майбутнього вчителя-логопеда. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2016. №24. С. 77-83.
6. Рібцун Ю. Науково-теоретичні аспекти професійної діяльності вчителя-логопеда. *Логопед*. 2012. № 1 (13) січень. С. 2-7.
7. Федорович Л. Теорія і практика підготовки майбутніх педагогів-логопедів у вищих навчальних закладах. *Імідж сучасного педагога*. 2005. № 6-7. С. 7-11.

8. Мартинчук О. Сутність поняття та зміст професійної компетентності фахівців у сфері інклюзивного навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. Вип. 28. С. 130-136.

9. Каплієнко А. Соціальний запит до рівня професійної компетентності сучасного вчителя-логопеда. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2021. № 1 (15), 113-124. <https://doi.org/10.33189/epns.v1i15.15>

References:

1. Metodichni rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv vyshchoi osvity [Methodological recommendations for the development of higher education standards]. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid «01» chervnia 2017 № 600. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf> [In Ukrainian]

2. Standart vyshchoi osvity Ukrainy pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity – stupenia bakalavra – z haluzi znan 01 Osvita/Pedahohika spetsialnosti 016 Spetsialna osvita. [Standard of higher education of Ukraine of the first (bachelor's) level of higher education – bachelor's degree – in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy of the specialty 016 Special education]. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/016-Spets.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [In Ukrainian]

3. Kuzenko, O. (2018). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv-lohopediv v protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of professional competence of future speech therapists in the process of professional training]. *Osvitnii prostir Ukrainy*. №14. S. 88-96. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.14.88-96>. [In Ukrainian]

4. ASHAs Competency Frameworks. Audiology and Speech-Language Pathology. About the Competency Frameworks. <https://www.asha.org/practice/competency-frameworks/> [In English]

5. Martynchuk, O. (2016). Zmist i struktura profesiinykh kompetentnosti maibutnoho vchytelia-lohopedy [Content and structure of professional competences of the future speech therapist teacher]. *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. №24. S. 77-83. [In Ukrainian]

6. Ribtsun Yu. (2012). Naukovo-teoretychni aspekty profesiinoi diialnosti vchytelia-lohopedy [Scientific and theoretical aspects of the professional activity of a speech therapist teacher]. *Lohoped*. № 1 (13) sichen. S. 2-7. [In Ukrainian]

7. Fedorovych L. (2005). Teoriia i praktyka pidhotovky maibutnikh pedahohiv-lohopediv u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Theory and practice of training future speech therapists in higher educational institutions]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. № 6-7. S. 7-11. [In Ukrainian]

8. Martynchuk O. (2014). Sutnist poniattia ta zmist profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv u sferi inkluzyvnoho navchannia ditei z tiazhkymy porushenniamy movlennia [The essence of the concept and content of professional competence of specialists in the field of inclusive education of children with severe speech disorders]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Serii 19 : Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykholohiia*. Vyp. 28. S. 130-136. [In Ukrainian]

9. Kapliienko A. (2021). Sotsialnyi zapyt do rivnia profesiinoi kompetentnosti suchasnoho vchytelia-lohopedy [Social request to the level of professional competence of a modern speech therapist teacher]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy*. № 1 (15), 113-124. <https://doi.org/10.33189/epns.v1i15.15>. [In Ukrainian]

Дата першого надходження статті до видання: 23.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.05.2026